

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Прошкіна Володимира Вадимовича
про дисертацію Драгомирецької О. О. «Формування комунікативної
компетентності студентів-іноземців у технічних університетах», що
представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

З розвитком міжкультурного обміну в галузі освіти постає питання формування комунікативної компетентності студентів-іноземців, котрі приїжджають на навчання в заклади вищої технічної освіти України. Володіння цією компетентністю є важливою передумовою вдалої комунікації, навчання, професійного становлення студента.

Погоджуємося з авторкою дослідження, що формування комунікативної компетентності є сьогодні однією з пріоритетних проблем, вирішення якої значно підвищує конкурентоздатність випускників закладів вищої технічної освіти на світовому ринку праці. Підкреслюємо також принципову значущість у умовах війни професійної підготовки студентів технічних спеціальностей (архітектура, містобудування, цивільна інженерія та ін.), що уможливить важливість відбудовування нашої країни після перемоги.

Це яскраво свідчить про **сучасність, актуальність і доцільність** наукового дослідження дисертантки.

Структура роботи є логічною й адекватно відображає траєкторію руху теоретико-експериментального дослідження. Основний зміст дисертаційної роботи свідчить про широку ерудицію здобувачки, її здатність до системного охоплення різних аспектів досліджуваних педагогічних явищ і процесів, критичність і креативність професійного мислення.

Викликає інтерес проведений аналіз стану досліджуваної проблеми в

педагогічній теорії та практиці.

Унаслідок узагальнення поглядів науковців, конкретизовано сутність поняття «комунікативна компетентність студентів-іноземців у технічних університетах».

Заслуговує на схвалення уважне ставлення авторки до понятійно-термінологічного апарату дослідження. Простежено основні підходи до розуміння сутності більшості із цих понять у наукових джерелах, що висвітлюють методичні, психологічні, дидактичні аспекти дефініцій у дослідженні.

Погоджуємося з думкою авторки, що узагальнюючи підходи, які склалися у вітчизняній та зарубіжній науково-педагогічній літературі, доцільним є виокремлення таких компонентів комунікативної компетентності студентів-іноземців: ціннісно-мотиваційний, міжкультурний, когнітивно-процесуальний, самооціночний.

Характеризуючи наукову новизну виконаного дослідження, слід відзначити, що дослідницею уперше теоретично обґрунтовано й реалізовано педагогічні умови формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах (забезпечення спеціальної адаптації студентів-іноземців до особливостей освітнього процесу та соціального життя, що відображаються в комунікації; залучення здобувачів вищої освіти до використання сучасних технологій вебтелебачення з метою динамічного формування компонентів комунікативної компетентності; створення творчого освітнього середовища з впровадженням ігрової інтерактивної діяльності професійного спрямування задля активізації пізнавальних мотивів з оволодіння комунікативною компетентністю, актуалізації мовних знань, мовленнєвих умінь, а також професійно значущих знань); розроблено модель формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у закладах вищої технічної освіти, визначено її блоки (цілетворчий, методологічно-орієнтаційний, компонентно-структурний, функціонально-організаційний, діагностувальний, результативний) та етапи (адаптаційний, аналітично-продуктивний,

інтерактивно-творчий).

Доцільною вважаємо схематичну модель формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах (с. 163).

Заслуговує на схвалення **практичне значення** одержаних результатів, зокрема, підготовка двох навчальних посібників у співавторстві: «Українська мова як іноземна», «Соціокомунікативна підготовка слухачів підготовчого відділення з української мови».

Виділимо ще низку переваг дослідження.

По-перше, авторкою виділено організаційно-методичний інструментарій упровадження педагогічних умов формування комунікативної компетентності студентів-іноземців: аналіз та коментування відеозаписів в YouTube, створення анотацій до них, проведення конкурсів на кращу анотацію; написання есе; підготовка влогів, їх коментування та взаємне оцінювання; участь у квестах; організація розмовних клубів; проведення професійно-рольових ігор тощо.

По-друге, заслуговує на схвалення залучення до дослідження експертів, а саме викладачів-науковців із закладів вищої технічної освіти та стейкхолдерів (всього 16 респондентів).

По-третьє, доволі корисними для викладачів-науковців є подані в Додатках приклади квестів, які можуть бути запропоновані здобувачам вищої освіти для кращого оволодіння лексичними, граматичними знаннями, а також уміннями в аудіюванні, читанні, говорінні та письмі.

Зазначимо, що робота містить 7 рисунків і 14 таблиць. Матеріали, подані у 8 додатках на 70 с., сприяють повноті сприймання основного тексту.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Національного університету «Одеська політехніка», Одеської державної академії архітектури та будівництва, Одеського національного морського університету, ТОВ «Укратлантік».

Основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались і обговорювались на 11 міжнародних і всеукраїнських конференціях.

Зміст і результати дослідження відображено в 18 наукових працях авторки, зокрема у виданні, що індексується у НБД Web of Science.

Анотація стисло і коректно відображає зміст і результати дослідницької роботи.

Зазначене дає підстави класифікувати дисертаційне дослідження Драгомирецької Ольги Олександрівни як завершене теоретико-експериментальне дослідження, що містить нові наукові положення, має вагоме теоретичне та практичне значення.

Однак, проведене дослідження не позбавлене певних недоліків. Тому вважаємо за доцільне подати зауваження, що виникли в процесі опрацювання матеріалу дисертації:

1. На с. 44 наведено авторську дефініцію «комунікативна компетентність студентів-іноземців у технічних університетах». Цікаво було б почути авторське трактування іншої дефініції – «комунікативна компетентність студентів у технічних університетах», щоб чіткіше зрозуміти, що є спільного та відмінного між ними. Крім того, потребує уточнення, у чому полягає особливість комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах, якщо порівнювати її з комунікативною компетентністю студентів-іноземців, які навчаються, наприклад, в класичних, педагогічних або медичних університетах?

2. При обґрунтуванні другої та третьої педагогічних умови слабо ураховано специфіку навчання студентів-іноземців. Крім того, варто уточнити, що авторка розуміє під поняттям «вебтелебачення», які його дидактичні функції, особливості використання в освітньому процесі тощо?

3. У тексті дисертації наведено етапи застосування педагогічних умов: адаптаційний, аналітично-продуктивний, інтерактивно-творчий. Водночас недостатньо зрозуміло, скільки тривав кожен із зазначених етапів? Чи можливо було змінювати тривалість кожного із них, якщо мету компетентнісного

розвитку конкретного студента на певному етапі не було досягнуто (або досягнуто частково)?

4. Робота значно виграла б, якби здобувачка розкрила більш ґрунтовно ті інформаційно-комунікаційні технології, які вона використовувала в процесі викладання англійської мови протягом формувального експерименту (с. 165-168).

5. У тексті дисертації є деякі огріхи технічного характеру: так, на с. 21 не вказаний зв'язок дисертації з науковими темами Ізмаїльського державного гуманітарного університету; у «Змісті» назва підрозділу 2.3. зазначена як «Організаційно-методичний інструментарій впровадження педагогічних умов», натомість у тексті дисертації на с. 164 пропущено першу частину цього терміну й подано назву підрозділу як «Методичний інструментарій впровадження педагогічних умов». До того ж назва ОДАБА розшифровується на с. 17, 25 як «Одеська державна академія архітектури та будівництва».

Проте висловлені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Результати проведеного дослідження дають підставу вважати, що визначені завдання реалізовано, мету досягнуто, сукупність отриманих наукових положень має важливе значення для компетентнісного розвитку студентів.

Дисертаційна робота Драгомирецької Ольги Олександрівни «Формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах» є самостійним, завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачкою особисто за актуальною, значущою темою з використанням методів, адекватних і відповідних меті дослідження, має науково-теоретичну та практичну цінність, відповідає спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки, вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

(Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), її оформлення – вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12.07.2019 р.), а її авторка – Драгомирецька Ольга Олександрівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

**доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри математики і фізики
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка**

Володимир ПРОШКІН